

**БОРЩАГІВСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА БУЧАНСЬКОГО РАЙОНУ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ, КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ

Н А К А З

від «13» січня 2026 року

№ 12

**Про запровадження в закладах освіти
Борщагівської сільської ради
Бучанського району Київської області
краєзнавчого проєкту
«6 років героїчного спадку»**

Відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про правовий режим воєнного стану», «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура»), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2018 року № 845, наказів департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації від 30.05.2022 № 38 В «Про удосконалення системи національно-патріотичного виховання в закладах освіти Київської області у воєнний та повоєнний час», від 10.12.2025 № 199 В «Про запровадження в закладах освіти Київської області обласного краєзнавчого проєкту «6 років героїчного спадку», з метою формування у здобувачів освіти глибокого усвідомлення та гордості за героїчне минуле українського народу, виховання патріотизму, шанобливого ставлення до історичної пам'яті України та популяризації культурно-історичної спадщини Київської області,

Н А К А З У Ю:

1. Керівникам закладів освіти:
 - 1.1. Забезпечити участь роїв і куренів закладів освіти у обласному краєзнавчому проєкті «6 років героїчного спадку» (далі – Проєкт) відповідно до Положення про проведення обласного краєзнавчого проєкту «6 років героїчного спадку» (додається).
 - 1.2. Сприяти залученню виховників роїв та джур до краєзнавчої, екскурсійної та медіаторської діяльності в межах Проєкту.
 - 1.3. Забезпечити висвітлення роботи, проведеної в рамках Проєкту, в засобах масової інформації, соціальних мережах, на вебсайтах закладів освіти.
2. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Начальник управління
Підготував:

Лариса ЛАХТАДИР

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказ Департаменту освіти і науки
Київської обласної державної
адміністрації

від «10» грудня 2025 № 199 Б

ПОЛОЖЕННЯ

про проведення обласного краєзнавчого проєкту «6 кроків героїчного спадку»

1. Загальні положення

1.1. Обласний краєзнавчий проєкт «6 кроків героїчного спадку» проводиться серед роїв і куренів закладів освіти Київської області (далі – Проєкт) як офіційно зареєстрованих, так і тих, що подали документи на реєстрацію.

1.2. До участі у Проєкті запрошуються джури роїв та куренів закладів освіти середньої та старшої вікових груп.

1.3. Розробником та організатором проєкту є Комунальний заклад Київської обласної ради «Центр творчості дітей та юнацтва Київщини».

1.4. Термін реалізації Проєкту у період із грудня 2025 року по серпень 2030 року у форматі відвідування учасниками визначних історичних місць Київщини.

1.5. Проєкт реалізується відповідно до:

Закону України «Про позашкільну освіту»;

Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності»;

Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура»), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2018 року № 845;

наказу департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації від 30.05.2022 № 38В «Про удосконалення національно-патріотичного виховання в закладах освіти Київської області у воєнний та повоєнний час»;

інших нормативно-правових актів у сфері національно-патріотичного виховання.

2. Актуальність та мета Проєкту

Сучасна Україна переживає період надзвичайних викликів, коли питання збереження національної пам'яті та формування патріотичної свідомості молодого покоління набуває особливого значення. Героїчне минуле українського народу – це не лише сторінки підручників, а й реальні місця, події та постаті, які стали символами боротьби за свободу і незалежність.

На Київщині розташована значна кількість пам'яток, меморіалів та історичних об'єктів, пов'язаних із різними періодами національно-визвольної боротьби – від козацької доби та визвольних змагань ХХ століття до новітньої історії, зокрема подій російсько-української війни. Проте багато з цих місць залишаються маловідомими серед молоді, а їхнє вивчення часто обмежується лише теоретичними знаннями. Проєкт покликаний змінити цю ситуацію. Він поєднує краєзнавчий, туристичний і виховний компоненти, спонукаючи здобувачів освіти до безпосереднього знайомства з пам'ятками, дослідження їх історії, створення фото- та відеоматеріалів, а також популяризації цих місць серед ровесників, мешканців громади та області.

Мета проєкту: сприяти формуванню в молоді Київщини глибокого усвідомлення та гордості за героїчне минуле українського народу шляхом вивчення, дослідження та особистого відвідування визначних історичних місць рідного краю.

Проєкт покликаний:

виховувати патріотизм, любов до рідної землі та шанобливе ставлення до пам'яті борців за свободу і незалежність України;

заохочувати учасників до активної громадянської позиції через живе знайомство з місцями пам'яті та їх історіями;

поєднувати навчання та виховання з практичною краєзнавчою й дослідницькою діяльністю;

популяризувати культурно-історичну спадщину Київщини;

створювати стійкий зв'язок поколінь, коли молодь відчуває себе спадкоємцями героїчних традицій;

формувати звичку до пізнання історії та культури рідного краю через подорожі.

3. Завдання Проєкту

Пізнавальні – ознайомлення з подіями та постатями української історії, пов'язаними з Київщиною, через особисте відвідування місць пам'яті.

Виховні – формування патріотичного світогляду, поваги до героїв та почуття відповідальності за збереження історичної пам'яті.

Дослідницькі – збір і систематизація матеріалів про об'єкти (фото, документи, свідчення очевидців, архівні дані).

Популяризаційні – поширення матеріалів про визначні місця Київщини у соціальних мережах, місцевих ЗМІ.

Красознавчо-туристичні – розвиток інтересу до подорожей рідним краєм, створення власних маршрутів.

Командні – удосконалення навичок планування, комунікації та взаємодії в колективі.

4. Об'єкти відвідування

- . **Літки** – Літківський курган.
- . **Мазепинці** – Пам'ятник гетьману Івану Мазепі.
- . **Медвин** – Місце Медвинського повстання 1920 року.
- . **Мощун** – Меморіал «Янголи Перемоги».
- . **Нові Петрівці** – Національний музей-заповідник української військової звитяги.
- . **Фастів** – Музей-вагон Злуки УНР та ЗУНР.

5. Порядок участі

Вибір і планування маршруту:

- зазначені у п. 4 цього Положення об'єкти можна відвідувати у довільному порядку;
- у поїздках бере участь більшість складу рою/куреня;
- допускається відвідування у складі шкільних екскурсій або сімейних подорожей (за умови наявності фото з учасниками рою/куреня).

Відвідування об'єкта:

- ознайомлення з історією об'єкта;
- проведення короткої інформаційної бесіди;
- фото- та/або відеофіксація відвідування роєм/куреном об'єкта.

Звітність:

- фото рою/куреня на фоні об'єкту;
- короткий текст (2-5 речень) із враженнями або фактами про об'єкт, місце;
- додатково (за бажанням): відео до 2 хвилин, творча робота, міні-інтерв'ю;

• звіти розміщуються на сторінці Facebook «Джура Київщини» під хештегом **#6_кроків_героїчного_спадку** та обов'язково реєструються через електронну форму <https://forms.gle/sxrmckBXaev4Kz4j7> :

6. Відзначення учасників Проекту

6.1. За кожен відвіданий об'єкт рій/курінь отримує індивідуальний значок із зображенням об'єкта.

6.2. Проміжна відзнака (за відвідування перших 3-х об'єктів) – **«Кроки пам'яті»**.

6.3. Головна відзнака (за відвідування усіх 6-ти об'єктів) – **«Скарбниця звитяги»**.

партнери Проекту:

Білоцерківський опорний ліцей-гімназія №20 Білоцерківської міської ради;
Богуславський центр дитячої та юнацької творчості Богуславської міської ради;

Гостомельський центр творчості дітей та юнацтва Гостомельської селищної ради;

Дроздівська гімназія – початкова школа Білоцерківської міської ради;

Комунальний заклад Фаєтівської міської ради «Центр професійного розвитку педагогічних працівників»;

Літківський ліцей імені М.П. Стельмаха Завимської сільської ради;

Медвинський ліцей Медвинської сільської ради;

Музей «Музей-вагон злуки УНР та ЗУНР» у місті Фаєтові;

Новопетрівський ліцей Петрівської сільської ради;

Національний музей-заповідник української військової звитяги у селі Нові Петрівці.

8. Очікувані результати

Патріотичне виховання: учасники Проекту сформуєть глибоке розуміння героїчних сторінок української історії, усвідомлення власної причетності до збереження національної пам'яті.

Підвищення історичної обізнаності: діти та молодь отримають знання про події, постаті та місця, які формували історію Київщини і України.

Розвиток дослідницьких і творчих навичок: учасники опанують навички пошуку, здобудуть уміння опрацьовувати й презентувати історичну інформацію, а також створювати авторські матеріали.

Популяризація культурної спадщини Київщини: інформація про визначні місця поширюватиметься через соціальні мережі та шкільні медіа, що сприятиме охопленню широкої аудиторії.

Формування постійного маршруту «героїчної спадщини»: відвідані місця стануть частиною неформальної освітньої мапи Київщини.

Розвиток командної взаємодії: учасники набудуть досвіду планування, взаємодії, організованості та згуртованості.

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КЗ КОР - ЦЕНТР ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА
КИЇВЩИНИ

“6 кроків героїчного спадку”
“Наші шлях - їхня боротьба”!

Музей “Музей-вагон злуки УНР та
ЗУНР”

Меморіальний історичний об'єкт, де в грудні 1918 року був підписаний попередній Акт Злуки між Українською Народною Республікою (УНР) та Західноукраїнською Народною Республікою (ЗУНР). Саме з цього вагону фактично почався процес об'єднання Східної й Західної України.

Залізничний вагон, у якому 1 грудня 1918 року у місті Фастів відбулись переговори делегацій УНР і ЗУНР. Вагон стояв на тодішній дільниці залізничної Фастів - Вінниця, на станції, де тимчасово перебував штаб військ УНР.

Вагон став символом єдності українських земель, адже саме тут було підписано передостанній договір про майбутню злуку, а Фастів став містом, де народилася єдність УНР і ЗУНР.

Повноцінний Акт Злуки було проголошено згодом - 22 січня 1919 року у Києві на Софійській площі.

Вагон у Фастові є символом української державної єдності. Тут щороку, 22 січня, в День Соборності, проходять урочисті заходи.

Фастівці часто кажуть: “Соборність народилася не в Києві, а у Фастові”.

Знаходиться у місті Фастові на залізничному вокзалі (станція Фастів-1). Вагон стоїть на спеціальній платформі поруч із озовим пероном.

Відвідавши згаданий музей, обов'язково заїздити до Покровської церкви, якою у свій час опікувався особисто козацький полковник Семен Гурко. Недалеко від Фастова. Якщо ви подорожуєте автобусом, заїздити на станцію Мотовилівка на платформі Мотовилівка. Тут встановлено меморіальний хрест і пам'ятні плити на честь полеглих у 1918 році січовиків.

Контактна особа - Вікторія Дзюба (0634486653)

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КЗ КОР - ЦЕНТР ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА
КИЇВЩИНИ

“6 кроків героїчного спадку”
“Наші шлях - їхня боротьба”

Національний музей-заповідник
української військової звитяги

Музей знаходиться на території Лютизького плацдарму - місця запеклих боїв за визволення Києва восени 1943 року. Він розташований на справжньому полі бою, де загинули тисячі українців за свободу рідної землі. Це перший музей в Україні, який системно об'єднує героїку Другої світової війни та сучасної війни за Незалежність. Це меморіал пам'яті загинувших воїнів різних епох - від 1943 року до сьогодні.

Експозиції музею:

- Діорама “Битва за Київ” - величезне полотно (27х7 м), що показує форсування Дніпра і бій за Лютий.
- Особисті речі солдатів, зброя, фотографії, документи часів Другої світової війни.
- Нові виставки — про оборону Києва у 2022 році, про воїнів АТО/ООС та Революцію Гідності.
- Бойова техніка: танки, бронетранспортери, артилерія різних епох.
- Реконструйовані окопи, бліндажі та вогневі точки на справжньому бойовому рубежі.
- Командно-спостережні пункти генералів (збережені з 1943 року).

Більше інформації тут <https://victoryinbattle.org.ua/>

Як дістатися: 20 км на північ від Києва (від Оболоні або Героїв Дніпра приблизно 30 хвилин авто-мобілем), а також маршруткою Київ -Нові Петрівки.

За 20 км знаходиться Козаровицька дамба, піднята якою 8 березня 2022 року відіграв ключову роль у бойових діях поблизу Києва. Розліта вода створила ефективний бар'єр для танків, які рухались у напрямку столиці.

Контактна особа -Тетяна Крилова (0677605122)

Контактна особа - Наталя Остронська (0680416250)

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КЗ КОР - ЦЕНТР ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА
КИЇВЩИНИ

“6 кроків героїчного спадку”
“Наші шлях - їхня боротьба”

Літківський курган

Після проголошення Акту Злуки (22 січня 1919) більшовицька Росія розпочала новий наступ на Київ із метою ліквідації Української Народної Республіки. Наступ ішов із Чернігівщини через Бровари - важливий напрям до столиці. Сили УНР зосередилися на обороні Києва, зокрема з боку річки Десна.

У бою брали участь бійці Армії УНР (Чорноморські курінь та частини добровольців зі складу колишніх воїнів Українських січових стрільців та частини червоної гвардії, зокрема загони більшовицьких робітників, озброєні та підтримані червоногвардійським командуванням).

Бій розпочався на підступах до Літків, Десни, де козаки УНР зайняли позиції. Чорноморський курінь тримав лінію оборони проти чисельно переважаючих більшовицьких загонів. Незважаючи на героїчний опір, через нестачу боєприпасів і резервів, українські війська відступили до Києва, щоб підготувати оборону столиці.

Бій у Літках (січень 1918 року) і бій під Крутами (29 січня 1918 року) об'єднують спільний контекст оборони УНР від наступу більшовицьких військ Муравієва на Київ. Літки — одне з місць, де українські загони стримували ворога на підступах до столиці. Бій затримав більшовиків, що допомогло організувати оборону під Крутами, де студенти й юнкери дали ще один опір, вигравши час для Центральної Ради.

“Під Літками ми вперше зустріли справжню червону навалу... тримались, поки не лишилось останніх набоїв...” - зі спогадів учасника бою, старшого Чорноморського куреня.

Якщо ви дійшли до села Літків, обов'язково зайдіть до Краєзнавчого музею місцевого закладу освіти. Вам проведуть цікаву екскурсію, яка допоможе глибше зануритися в історію краю.

Контактна особа — Ярослав Сацьків (0671959691)

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КЗ КОР - ЦЕНТР ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА
КИЇВЩИНИ

"6 кроків героїчного спадку"
«Нам шлях - їхня боротьба»

Пам'ятник Івану Мазепі

Перший в Україні та Європі монумент, присвячений гетьману Івану Мазепі знаходиться в селі Мазепищі Білоцерківського району Його урочисто відкрили 6 листопада 1994 року.

Мазепищі - село, яке вважається місцем народження Івана Мазепи, гетьмана Лівобережної, а згодом і об'єднаної України. Саме тут у родині шляхтича Мазепи він народився приблизно у 1639 році.

Ініціатором і меценатом проєкту став український діяч діаспори Маріян Коць, а автором скульптури - Євген Горбани. Відкриття пам'ятника відбулося за участі тодішнього Президента України. Пам'ятник освятив Патріарх Філарет.

На підставі монумента викарбувані роки правління гетьмана (1687 - 1709) та слова з однієї з його дум: "А за віру хоч умирте і вольностей бороніте".

Село Мазепищі розташоване приблизно за 15 км від Білої Церкви. Його можна відвідати автомобілем або автобусом, що курсує з Білої Церкви.

Побувавши біля пам'ятника, варто заїхати і у Білу Церкву та відвідати Микільську церкву (побудована на гроші Івана Мазепи), яка в даний час є найстарішою кам'яною спорудою міста. Палієжу гору у парку "Олександрія", пам'ятник повстанню Косіянського (перше на Правобережній Україні селянсько-козацьке повстання, яке розпочалося в Білій Церкві у 1591 році) та ще низку інших пам'яток, пов'язаних з героїчним мовулом українського народу.

Контактна особа - Аделіна Шпуганіч (0964074026)

Контактна особа у Білій Церкві - Максим Веред (0977843027)

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КЗ КОР - ЦЕНТР ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА
КИЇВЩИНИ

"6 кроків героїчного спадку"
«Нам шлях - їхня боротьба»

Пам'ятний знак на честь Медвинської республіки 1920 року

Саме у селі Медвін відбувся героїчний збройний виступ селян проти радянської влади. Його вважають одним із наймасштабніших антибільшовицьких повстань на Київщині в часи визвольних змагань.

У 1919-1920 рр. влада на Київщині часто змінювалася: приходили то більшовики, то денікінці, то війська УНР. Селяни Медвіна підтримували УНР, багато місцевих мешканців воювали в її армії. Коли в 1920 році більшовики остаточно утвердилися в регіоні, почалися масові репресії, продрозкладка, арешти «контрреволюціонерів». В серпні 1920 р. медвінці підняли повстання, вичіпали більшовицький загін і самостійно сформували владу УНР в селі. Медвін став центром спротиву. До повстанців приєдналися мешканці навколишніх сіл. Воїни організували оборону, навіть випустили класну газету, друкували відозви. На початку вересня 1920 року більшовицька армія за підтримки каральних загонів подолала спротив. Медвін було повністю спалено. Понад 1000 селян розстріляно або замордовано, включно з жінками та дітьми. Решта була депортована, а саме село перетворилося на символ антикомуністичного опору. Медвинське повстання часто називають "українською Вандеєю" - за аналогією з повстанням селян у Франції проти якобінців.

Село Медвін існувало ще з часів Київської Русі, а в період Гетьманщини - було сотенним центром. Тобто воно мало козацьке мовуле й традиції самоуправління.

Повертаючись з Медвіна, зупиніться у Богуславі, місті відомому своєю козацькою історією.

Контактна особа у Медвіні - Олександр Листопад (0966155136)

Контактна особа у Богуславі - Тетяна Лаговська (0671474789)

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КЗ КОР - ЦЕНТР ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА
КИЇВЩИНИ

"6 кроків героїчного спадку"
«Нам шлях - їхня боротьба»

Меморіал пам'яті "Янголі Перемоги"

Битва за Мошун тривала з 27 лютого по 25 березня 2022 року і стала ключовою у стримуванні наступу російських військ на Київ. Основний удар прийняли на себе воїни 72-ї окремої механізованої бригади імені Чорних Запорозжців, а також підрозділи ССО, Нацгвардії, тероборони, іноземного легіону та інші. У боях загинули понад 100 українських військових.

Меморіал розташований у лісі поблизу села Мошун, на місці колишніх бойових позицій. Тут збережені окопи, встановлені інформаційні стели, сенсорні термінали та вказівники. У 2024 році меморіал було внесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток як об'єкт культурної спадщини.

Меморіал став місцем проведення пам'ятних заходів, які відвідують родичі загиблих, постраждалих, представники влади та іноземні делегації.

Адреса: с. Мошун, вулиця Садова (без номерів). Відвідати його можна самостійно або в складі організованого екскурсії.

Більше інформації тут: <https://kyivregiontours.gov.ua/memory/locations/memorial-yangoly-peremogy/>

Побувавши біля меморіалу, ви можете відвідати і інші об'єкти, що включено до ініціати КОДА "Київщина. Місія пам'яті" (селища Бородеяка і Гостомель, міста Буча та Ірпіння).

Контактна особа - Анна Смоляр (0931537323)
Контактна особа у Бучі - Любомир Татирчук (0978025270).